

Helsingin vammaisneuvoston kokous (4/2023)

Aika: Tiistai 25.4.2023 klo 14.00–16.34.

Paikka: Kaupunginhallituksen kokoussali, kaupungitalo 3. krs.
Osoite: Pohjoisesplanadi 11–13, Helsinki.

Osallistuvat jäsenet:

Valtuustoryhmien edustajat:

Sirpa Puhakka	puheenjohtaja (Vasemmisto)
Kristiina Karhos	varapuheenjohtaja (Vihreät)
Jari Mönkkönen	(Kok.)
Mika Taberman	(varajäsen) (SDP)(etäyhteydellä)
Marko Joensuu	(PS)

Yhdistysten edustajat:

Taru Reinikainen	Helsingin Kuuloyhdistys ry
Veera Florica-Rajala	Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry
Viktoria Welling	(varajäsen) Helsingin Invalidien Yhdistys ry
Sari Sepponen	2. varapj. Kehitysvammatuki 57 ry
Ari Österberg	Helsingin ja Uudenmaan neuroyhdistys ry
Sirpa Halmela	Pääkaupunkiseudun Hengitys ry
Mikko Remes	Helsingin Reumayhdistys ry
Päivi Seila	Mielenterveysyhdistys HELMI ry
Marco Guarino	Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö sr
Susanna Haapala	Kynnys ry (etäyhteydellä)

Kaupungin toimialojen ja keskushallinnon pysyvät asiantuntijat:

~~Hanne Savunen~~	~~Kasvatus ja koulutus~~
Pirjo Tujula	Kaupunkiympäristö (etäyhteydellä)
Tiina Larva	Kulttuuri ja vapaa-aika
Tuomo Ratinen	Sosiaali- ja terveystoimi
Stina Högnabba	Kaupunginkanslia (etäyhteydellä)

Muut kaupungin edustajat:

Titta Reunanen	vuorovaikutuspäällikkö, kaupunginkanslia
Outi Paulig	vanhusneuvoston sihteeri, asiantuntija, kaupunginkanslia
Pirkko Excell	erityissuunnittelija, Sote:n osallisuus ja vuorovaik. (etä)

Vammaisneuvoston sihteeri:

Tiina Lappalainen	asiantuntija, kaupunginkanslia
-------------------	--------------------------------

Vierailijat: Esteettömyyskoordinaattori Kaisa Maijala, HSL:stä, yksikön päällikkö Pia Salmi, WSP Finland ja projektipäällikkö Pia Rantanen Kaupunkiympäristötoimialalta sekä sosiaali- ja potilasasiamies Sari Herlevi, Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta.

1. Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja Sirpa Puhakka avasi kokouksen klo 14.00.

2. Osallistujien toteaminen

Osallistujat esittäytyvät.

3. Asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin.

4. Muistion hyväksyminen

Edellisen kokouksen [muistio 3/2023](#) on lähetetty 6.4. vammaisneuvostolle ja liitetty vammaisneuvoston verkkosivuille. Muistio hyväksyttiin ja merkittiin tiedoksi.

5. Ajankohtaisia esteettömyyskuulumisia HSL:stä

Helsingin seudun liikenteen [HSL:n ajankohtaisia esteettömyyskuulumisia](#) esitteli esteettömyyskoordinaattori Kaisa Maijala, [kaisa.maijala\(a\)hsl.fi](mailto:kaisa.maijala@hsl.fi). Joukkoliikenteen isoilla toimijoilla HSL:llä ja Pääkaupunkiseudun kaupunkiliikenteellä on kummallakin oma roolinsa ja vastuunsa toteuttaa ja edistää saavutettavia ja esteettömiä liikenteen palveluja.

HSL kouluttaa henkilöstöään: esimerkiksi käyttöliittymän suunnittelijoilla ja viestinnän työntekijöillä on osaamista saavutettavuudesta. HSL hoitaa myös sopimusliikennöitsijöiden kuljettajien täydennyskoulutusta, jotta kuljettajilla on ymmärrystä palvelun esteettömyydestä. Kuljettajille järjestetään mm. täydennyskoulutusta kohtaamisosaamiseen matkustajien erilaisia toimintakyvyn rajoitteiden huomioon ottamiseen. Kaisa Maijala rohkaisi antamaan palautetta HSL:n palvelusta ja esteettömyydestä verkkosivuille. Tietoa kannattaa antaa tapahtuneen ajankohdasta ja linjasta, jotta palaute menee oikeaan osoitteeseen.

Vammaisneuvosto kävi vilkkaan keskustelun, jossa tuotiin esiin mm. tarve saada liikenteen vika- ja poikkeustilanteista kuuluvat ja selkeät kuulutukset sekä tietoa poikkeustilanteesta myös näyttötauluille. Esitettiin toive reittisovelluksen saavutettavuuden parantamisesta. Bussien tukikahvojen muotoilun tulisi soveltua paremmin matkustajille, joilla on kipuja tai vaikeuksia puristusvoimassa. Lisäksi toivottiin, että Helsingissä pääsisi rollaattorilla maksutta liikennevälineeseen, kuten Tampereella. Ehdotettiin, että HSL:n tulisi yhtenäistää alennuksia ja ottaa huomioon kriteereissä myös EU:n vammaiskortti.

6. Esteettömyys Esplanadin suunnitelmissa

Helsinki laajentaa kokeiluluontoisesti 1,5 vuoden ajan ydinkeskustan kävely-, oleskelu- ja pyöräilyalueita. [Esplanadin alueella](#) ajoradat muutetaan yksisuuntaisiksi ja pysäköintipaikkoja muutetaan osin terasseiksi. [Esplanadin suunnitelmia](#) esittelevät yksikön päällikkö Pia Salmi, WSP Finlandista ja projektipäällikkö Pia Rantanen Kaupunkiympäristötoimialalta. Suunnittelussa on huomioitu esteettömyys siten, että suurimpaan osaan alueista on esteetön pääsy ja osa penkeistä on selkä- ja käsinojin varustettuja. Hulevesien kannalta haasteellisissa kohdissa pitää käyttää korokerakennetta, joka aiheuttaa 10–15 cm tasoeron. Luiskien tekoa näille alueille on pohdittu paljon. Jalkakäytävät ovat niin kapeita, että 150 mm nousun kohdissa 5% luiska ulottuisi pitkälle jalkakäytävälle. Luiskien paikat tarkastellaan, kun korokerakenteet on asennettu ja pyritään asentamaan ne kohtiin, joissa tasoero on pienin. Ratkaisussa pyritään mahdollisimman hyvään esteettömyyteen. Esteettömiä pysäköintiruutuja tulee Kaupungintalon läheisyyteen, seuraavaan kortteliin ja Stockmannin päähän.

Vammaisneuvostossa tuotiin esiin Esplanadin alueen tärkeä merkitys kansallisidentiteetin rakentumiselle ja kaupunkilaisten yhteisenä olohuoneena. Vammaisneuvosto piti tärkeänä, että terassialueelle ei tule suurta tasoeroa, vaan siihen tulee hakea luiskaratkaisua ja osoittaa tahtotilaa toteuttaa julkisen tilan esteettömyyttä. Ratkaisulla ja kalustejärjestelyillä tulee edistää turvallisuutta, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta. Vammaisneuvosto pyysi myös selvittämään,

olisiko alueelle mahdollista lisätä liikennevaloihin ääniohjausta sekä toiveen kerätä Esplanadin kokeilualueelta palautetta kesän kokemusten jälkeen.

7. Sosiaali- ja potilasasiamiesten yhteydenotot vuonna 2022

[Sosiaali- ja potilasasiamiehen tehtäviä](#), vammaispalvelujen yhteydenottoja ja uutta lakia sosiaali- ja potilasasiavastaavista esitteli sosiaali- ja potilasasiamies Sari Herlevi. Sosiaali- ja potilasasiamiehet ovat puolueettomia, joiden tehtävänä on neuvoa, ohjata, sovittaa ja edistää sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakkaiden oikeuksia ja asemaa. Yhteydenotot koskevat asiakkaiden ja heidän omaistensa kokemia epäkohtia kaupungin sote-palveluissa. Jatkossa sosiaali- ja potilasasiavastaavien resursseja lisätään ja osaamista kerrytetään. He vastaavat sosiaalipalvelujen ja julkisen terveydenhuollon lisäksi myös yksityisen terveydenhuollon yksiköiden asiakkaiden yhteydenottoihin.

Tyytymättömyyttä sosiaalityössä ja vammaispalveluissa aiheuttavat usein puutteet tiedonsaannissa ja perusteluissa sekä kuulluksi tulemisessa ja yksilöllisen tilanteen huomioinnissa. Asumisyksikköjä koskevat epäkohdat liittyivät kohteluun, hoitoon, suunnitelman noudattamatta jättämiseen tai haluun vaihtaa asumisyksikköä. Yhteydenottajat toivat esiin myös tyytymättömyytensä kaupungin omavalvontaan: kaupunkia ei ole kiinnostunut ostopalvelun ja palvelusetelipalvelun toteutumisen laatu tai palvelun henkilöstön määrässä on ollut vajetta tai palaute ei ole johtanut toimenpiteisiin. Yhteydenottoja vammaispalveluissa tuli myös itsemääräämis-oikeutta rajoittavista toimenpiteistä ja koronan aikaisista vierailukielloista. Tilastointia kehitetään jatkossa ja pyritään saamaan raportti käsittelyyn heti alkuvuodesta, että sillä olisi vaikutusta valmisteltavaan talousarvioon.

Keskustelussa vammaisneuvosto korosti, että yksittäisten asiakkaiden palvelutilanteiden ratkaisemisen lisäksi tarvitaan yhteydenottojen vaikuttavuuden lisäämistä, oikeat kanavat tuoda epäkohdat laajemmin esille ja palautteen välittämistä palvelujärjestelmän rakenteelliseen kehittämiseen. Vammaisneuvostossa tuotiin esiin myös laajan kuljetuspalvelujen toteuttamisessa esiintyvät ongelmat, joista asiakkaat eivät joka kerta jaksaa antaa palautetta ja tehdä muistutuksia, ja koottu yhteydenottojen raportti kertoo vain epäkohtien jäävuoren huipun.

Kokouksessa pidettiin tauko klo 15.27–15.42.

8. Vammaisneuvoston lausuntojen hyväksyminen

Vammaisneuvosto kävi keskustelut lausuntoluonnoksista ja hyväksyi esitettyjen muutosten jälkeen vammaisneuvoston lausunnot:

- [sosiaali- ja potilasasiamiesten selvityksestä vuodelta 2022](#) (liite)
- [erityisuimakortin myöntämiskriteereistä](#) (liite)
- [sosiaaliturvakomitean välimietinnöstä, \(kaupunginhallitukselle\)](#) (liite)

9. Vammaisneuvoston edustaja kuljetuspalvelujen asiakasyhteistyöryhmään

Vammaisneuvosto valitsi neuvoston edustajaksi kuljetuspalvelujen asiakasyhteistyöryhmään toimikauden 2021–2023 loppuun Kristiina Karhoksen. Vammaisneuvosto piti tärkeänä, että edustajalla on omakohtaista ja taustajärjestön kautta kokemusta kuljetuspalvelujen käyttämisestä. Vammaisneuvosto valitsee uudelle toimikaudelle 2023–2025 edustajan ja varaedustajan syksyllä.

10. Vammaisneuvoston toimintakauden arviointi

Muistutettiin, että vammaisneuvoston itsearviointikysely on vastattavana huhtikuun loppuun 30.4. saakka. Arviointikeskustelu käydään toukokuun kokouksessa vammaisneuvoston toimikauden raportin kokoamista varten.

11. Toimialojen ajankohtaiset

Toimialojen asiantuntijat kertoivat lyhyesti ajankohtaiset terveiset toimialojen valmistelussa olevista ja päätöksentekoon tulevista asioista, joilla on yhdyspintaa vammaisneuvoston kanssa.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala, (Sotepe): Toimialalla valmistaudutaan 1.10. voimaan tulevan uuden vammaispalvelulain toimeenpanoon. Helsingin sotepe-toimialalta osallistutaan aktiivisesti sosiaali- ja terveysministeriön sekä Hyvinvointialueyhtiö [Hyvil](#) oy:n koulutuksiin, tehdään Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa yhteistyötä sekä osallistutaan mm. vammaispalvelujen johtajien ja ammattilaisten yhteistyöverkostoihin. Helsingin vammaistyön sisällä määritellään uuden lain mukaisten palvelujen toteutusta ja saatavuutta sekä valmistellaan vammaisten sosiaalityön pysyväisohjeiden uusimista. Valtakunnallisesti tehdään rahoitukseen liittyvää valmistelua ja käydään keskustelua valtion suuntaan; Vammaispalvelulakiuudistuksen lisäksi koko sotepe:ssa palvelujen rahoitukseen kohdistuu paineita sotepe-uudistuksen astuttua voimaan vasta tämän vuoden alusta. Helsingin vammaispalvelujen palvelustrategian kehittämistä käsitellään 30.5. perhe- ja sosiaalipalvelujen johtoryhmässä ja 20.6. sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnassa, jonka jälkeen esitys saadaan vammaisneuvostolle jakoon. Ajankohtainen asia on myös kehitysvammaisten lasten lomahoidon järjestäminen, joka siirtyi sote-uudistuksen myötä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta sotepe-toimialan järjestämisvastuulle.

Kaupunkiympäristön toimiala: Esplanadin ja Kauppatorin alue on vappuna suljettu klo 15–21 suljettu.

12. Osallistumiset

Ei ollut.

13. Muut asiat

Maanantaina 15.5. klo 17–19 vammaisneuvoston ja nuorisoneuvoston tapaaminen KYMP-talossa, ilmoittautumiset 8.5. mennessä. Lähetetään muistutus.

Maanantaina 5.6 klo 12.30–16, pitkäaikaissairaus- ja vammaisyhdistysten ja vammaisneuvoston yhteistyötilaisuus kaupungintalon Tapahtumatorilla. Tarkoitus käsitellä vammaispalvelulakia laajemmasta näkökulmasta ja suhteessa yk:n vammaissopimukseen. Pyydetty Pauli Rautiaiselta ja vammaispalveluilta alustukset. Lisäksi pyydettiin vammaisneuvostoon nimettyjä yhdistysten edustajia ilmoittautumaan lyhyen kommentin esittäjiksi. Tilaisuudella edistetään kaupungin ja järjestöjen vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Arvioidaan ja keskustellaan, miten voidaan paremmin välittää tietoa ja parantaa vaikuttamista ja yhteistyötä.

Lyhyet terveiset vammaisneuvoston teemaryhmien työskentelystä

- o Esteettömyysteemaryhmä piti minipalaverin, jossa keskusteltiin Espan suunnitelmista.
- o Digi-saavutettavuusteemaryhmä ei ole nyt kokoontunut.

- Sote-palvelujen teemaryhmä on valmistellut erityisuimakorttilausuntoa, seuraavaa kokoontumista ei ole sovittu.

Puheenjohtaja kiitti aktiivisesta työskentelystä teemaryhmissä, joista on saatu hyvin asiantuntemusta vammaisneuvoston käyttöön.

Susanna Haapala esitti huolen Juhlaviikkojen tapahtumien paikkojen varauksen esteellisyydestä. Käytäntö asettaa esteettömien paikkojen tilaajat eriarvoiseen asemaan, jos he eivät saa tilattua lippua sähköisesti sähköpostiin tai puhelimeen, vaan heidän tulee noutaa lippu R-kioskista. Vammaisneuvosto toivoo yhdenvertaista käytäntöä ja puheenjohtaja pyytää asiasta vastuussa olevaa Tapahtumasäätiötä korjaamaan käytännön. Kynnys ry voi kirjoittaa Lippu.fi-palveluun, että tällaista menettelyä ei suvaita, vaan lipunmyynti pitää toteuttaa kokonaisvaltaisesti yhdenvertaisesti.

14. Tiedotusasiat

Kristiina Karhos kertoi, että ti 6.6.2023 järjestetään neljäs Henkilökohtaisen avun - paraati. Tapaama järjestetään kansalaistorilla, josta kulkue siirtyy eduskuntatalolle tapaamaan kansanedustajia. On kuultu huolestuttavia uutisia hyvinvointialueilta, jossa henkilökohtaisen avun tunteja on vähennetty ja on tehty määräaikaista päätöksiä. Kristiina Karhos vetosi, että tarvitaan kaikkia vaikuttamaan. Kuulimme, että Helsinki valmistelelee yli 100 miljoonan euron säästöjä.

15. Seuraava kokous

Vammaisneuvoston seuraava kokous pidetään ti 23.5.2023. Kokouksessa asioina mm. Helsingin työllisyyspalvelujen kuntakokeilun esittely, sotepe-toimialan budjetin valmistelu ja vammaisneuvoston toimikauden arviointikeskustelu.

16. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja toivotti kaikille hyvää vappua ja päätti kokouksen: klo 16.34.

Sirpa Puhakka
puheenjohtaja
sirpa.puhakka(a)pp2.inet.fi

Tiina Lappalainen
sihteeri, asiantuntija
tiina.lappalainen(a)hel.fi

Liitteet: Vammaisneuvoston [21.3.2022 kokouksen muistio](#)
HSL:n ajankohtaisia esteettömyyskuulumisia
Esplanadin suunnitelman esittely
Sosiaali- ja potilasasiamiesten yhteydenotot vuonna 2022 -esitys
Vammaisneuvoston lausunto sosiaali- ja potilasasiamiesten selvityksestä
vuodelta 2022
Vammaisneuvoston lausunto erityisuimakortin kriteereistä
Vammaisneuvoston lausunto sosiaaliturvakeskuksen välimietinnöstä
kaupunginhallitukselle